

A lengyel restaurátorok július 14-én adták át a körképet. (Fotó: Gyenes Kálmán)

■ Egyelőre próbaüzemben

Augusztustól látogatható a Feszty-körkép

Augusztus elsején próbaüzem jelleggel megnyílik a közönség előtt az Ópusztaszeri Nemzeti Emlékpark területén lévő Feszty-körkép. A végső átadásig hátralévő időszakról éa a körkép látogathatóságáról dr. Trogmaier Ottó, a Móra Ferenc Múzeum igazgatója nyilatkozott.

Július 14-én a körkép műszaki átadása volt; a lengyel restaurátorok munkájuk végeztével a zsűrinek átadták a Feszty-körképet. Amaz átvette és bizonyos utómunkálatokat rendelt el. A restaurátorok most ezeken dolgoznak. A közönségnek véglegesen 1996-ban, a honfoglalás ezerszázadik évfor-

dulóján adjuk át a körképet, ami nem azt jelenti, hogy előtte nem lesz látogatható. Mivel a festmény és kiállítás kényes dolog, próbaüzemre van szükség ahhoz, hogy lássuk, miként viselkedik, amikor naponta kétezer ember meglátogatja. Ehhez, akárcsak egy színház esetében, különböző szakhatósági engedély is kellene, amelyeket augusztus elejéig beszerzünk. Ha minden megvan, akkor próbaidőre látogatható lesz a körkép.

■ **A zsűri milyen javítanivalókat talált a körképben?**

– Apróságokat. A zsűri véleménye szó szerint az volt, hogy a restaurátorok az

elvárásokat messze meghaladó munkát végeztek.

■ **Próbaüzem alatt mikor látogatható majd a körkép?**

– A látogatási napokon ugyanúgy be lehet majd menni és ugyanúgy belépőjegyeket kell majd fizetni, mintha igazán üzemelne, viszont lehetőségünk lesz a látogathatóságot bármikor megszakítani. Bármikor elromlik, akár egy jelentéktelennek látszó szelep is, a körkép védelmében azonnal helyre kell hozni, s addig az épület természetesen zárva marad.

■ **Úgy hallom heves jeleket is voltak, mert a látogatók már júliusban**

megkéséreltek bejutni a körképhez.

– Sajnos, sok ember úgy értelmezte, hogy a körkép a műszaki átadás után máris látogatható; naponta jönnek csoportok, személyek, családok és a múzeumot szidják, amiért nem lehet bemenni. A legjobb alkalmazottaim kezdenek felmondani, és nem is csodálkozom: az embert köpködik míg neki udvarialik, akár egy jelentéktelennek látszó szelep is, a körkép védelmében azonnal helyre kell hozni, s addig az épület természetesen zárva marad.

■ A nyári látart ünnepélyes megnyitója után átnent a jónép a Várkertbe állófogadni. Gyulai Líviusz grafikusművész és felesége végig a bejárathoz közeli padon üldögélt. Míg a népek álltak, fogadtak, ettek és ittak, addig mi a fődíjjal diskuráltunk. Az interjú után nem sokkal a Gyulai család felállt, és hazament Budapestre a Bezsilla utcába.

■ **„A mykénei Oroszlános kapu” litrográfiájával nyerte meg a tárlat fődíját. A nyertes, illetve a nyertelen könyvműveinek kövek és szobortörödékek láthatók. Mit jelentenek az ön életében a kövek? Van-e szakrális jelentésük?**

– Néhány hónappal ezelőtt jártam életemben először Görögországban, többek között a mykénei várban. Megvallom, most először találkoztam élőben az antik kultúrával. A mykénei várról is, mint annyi másról, volt valamilyen elképzelésem. Amikor megláttam, picit csalódottságot éreztem. Aztán felmentem, s akkor derült ki, mily' csodás a vár, a táj, a kilátás, a faragott kövek. Ezt az élményt dolgoztam fel egy rendkívül nemes anyagra, a lito kőre. Ezt az anyagot egyébként ma már nem bányásszák, így aztán az egésznek van egy szakrális jellege, mégpedig az, hogy mi még használjuk ezt a képzőművészetben.

■ **A képzőművészet mellett könyvillusztrációval, könyvtervezéssel, tehát alkalmazott grafikával is foglalkozik. Az alkalmazott grafikában kiiktérletezett technikai helyet kapnak-e képzőművészeti megoldásaiban?**

– Természetesen. Szerencsémre akkor végeztem a Képzőművészeti Főiskolán, amikor a magyar könyv-

„Egyszerű ipari örömmel”

Beszélgetés Gyulai Líviusz grafikussal

kiadás már odáig jutott, hogy szép könyveket és köteteket is tudott készíteni. Technikailag ugyanis magas színvonalon tudtak grafikákat reprodukálni. Így aztán több illusztrációt is készítettem, melyeket ugyan nem az eredetiről nyomtak, de a sokszorosító eljárás nyomán azért megmaradt a patinájuk, a nemességük. A könyvillusztrációk során nagyon sok irodalmi élmény ért – Villontól a népmeséig át a modern drámákig –, melyeket később beépítettem a képzőművészetembe. Véleményem szerint egyébként nem lehet külön választani az alkalmazott grafikát a képzőművészetétől. Munkáimban éppen ezért egy jó értelemben vett eklektikus grafikai hatás figyelhető meg. Megvallom, gyakorló illusztrátor koromban is mindig úgy készítettem a könyveket, hogy azok egyedi grafikaként is megállták a helyüket.

■ **Animációs filmkészítéssel is foglalkozik. Mennyiben más film készíteni, mint grafikát? Egy festőművész kollégája szerint a filmnél sokkal erősebb a vizuális impresszió, mint például a grafikánál vagy a festésnél. Oszlja ezt a véleményt?**

– Inkább azt mondanám: sokat nyert az animációs film azzal, hogy képzőművészeket alkalmaz, mert így oldódott a kommersz vonal. Megszűnt a modorosság, esztétikusabbá és gazdagabbá vált az animációs filmpaletta. Amíg filmekkel foglalkoztam...

Fotó: Nagy László

■ **...most már nem?**

– Már évek óta nem foglalkozom filmmel.

■ **Miért?**

– Mert ott is elüzletiesedett az egész dolog, melynek következtében elsovadt az egész magyar filmgyártás. Nekem az animációs filmkészítés kirándulás volt. Borzasztóan élveztem, de nagyon sok munkát igényelt. Néhány évvel ezelőtt készítettem két animációs tévésorozatot és több önálló filmet is gyermekeknek. Ma már sem időm, sem energiám nincs erre a területre.

■ **Ugorjunk az időben. Hogyan**

emlékszik vissza főiskolai mestérére, Kmetty Jánosra?

– János bácsinak – aki remek festő volt és nagyszerű pedagógus – mi voltunk az utolsó osztálya. Úgy viselkedett velünk, mintha kollégái lettünk volna; semmi merev tanári póz. A másik: mindenkit tolerált. Voltak az osztályban gyengébbek és erősebbek, de ő mindig és mindenkiel rendkívül toleránsan viselkedett; látta, hogy ki milyen képességű, kinek mik a korlátai. Azt viszont kérte, ha valaki valamit felvetett a vásznon, hogy azt fejze is be, mert mint mondta: „a kép követel, és egy idő után önállósodik”. Kmetty János nem fogalmazott komplikáltan. Kedvenc mondása szerint „egyszerű ipari örömmel” kell dolgozni. Ez azt jelentette, hogy akármit és akármilyen színvonalon vetettünk fel a vásznon, azt korrektil meg kellett csinálni.

■ **Annyi mindent kipróbált: tervezett könyvet, készített filmet; most a képzőművészetben jeleskedik. Van-e olyan terület, amire szívesen „ellátogatna” ezek után? Hiányzik-e még valami az életéből?**

– Szeretnék egyszer életemben egy olyan könyvet készíteni, amit én írok és illusztrálok. Megmondom őszintén, mindig volt bennem irodalmi vágy. Egyébként már próbálkoztam kisebb jelenetekkel és versekkel. Azoknak a gyermekeknek írtam ezeket, akiket színészno feleségem tanít.

Szabó C. Szilárd

■ Megnyílt a nyári egyetem Kultúra és/vagy üzlet?

A résztvevők az egész Kárpát-medence magyarjait képviselik. (Fotó: Karnok Csaba)

■ Az idén a nyári egyetem témaköréit a következő összefoglaló címmel jelölték meg: „Kultúra és/vagy üzlet”. A kurzus résztvevői szociológusok, filozófusok, közgazdászok, politikusok, közművelődési szakemberek előadásai révén és szakmai vitákon igyekeznek nyomon követni azokat a folyamatokat, amelyek az áru- és pénzviszonyok között jellemzik a hazai és a határokon túli magyar kultúrát. Elemzik a gazdaság és a kultúra viszonyát, beszélnek arról a sajnálatos, mert veszélyes tendenciáról, amelyet tudniillik egyre apadnak a kultúra anyagi forrásai, következtetésképpen szegényedik, szűkül a kulturális piac. A kultúra és a politika viszonya, a kulturális intézményrendszer átalakulása, a nonprofit szféra alakulása, a közvetítő rendszerek változása, az állami és önkormányzati szerepvállalás a finanszírozásban, a kultúraváltás konfliktusai, a kisebbségi magyar kultúra – ezek az előadások további témái. Csütörtöktől szekcióüléseken folytatja munkáját a nyári egyetem: lesz civil művelődési, önkormányzati, ifjúsági, valamint „az épített környezetéről” szekció. Ez utóbbi központi témája a kulturális turizmus, az ifjúsági szekcióban pedig az értelmiségképzés és az egzisztenciateremtés ellentmondásairól cserélik ki nézeteiket a résztvevők.

A nyári egyetem a maga teremtette hagyományokat folytatja: egyik funkciója a kultúra és a modernizáció vizsgálata, a másik a magyar nemzeti kultúra integrálása, az alkalomteremtés a magyar-magyar párbeszédre. Ugyanis évek óta Szegedre jönnek erre a kurzusra a környező országok magyar értelmiségi csoportjainak képviselői: az idén kolozsvári, temesvári, csíkszeredai, marosvásárhelyi, pozsonyi, kaszói ungvári, szabadkai vendégek érkeztek előadókként. A nyári egyetem zárónapján,

Rossz világ jár a kultúrára, nemcsak Magyarországon; annál örömtelibb, hogy Szeged kulturális-művészeti élete az inséges időkben is gazdagnak mondható – emelte ki megnyitójában Besenyi Sándor, az Értelmiség '95 nyári egyetem igazgatója. A már hagyományosan a Kárpát-medence magyar értelmiségi csoportjainak találkozójaként is funkcionáló szegedi előadás-sorozat tegnap kezdődött meg a JATE aulájában: péntekig számos szaktelintély tart előadásokat a plenáris üléseken, a szekciókban pedig véleményserékre nyílik mód.

pénteken Kántor Lajos is előadást tart, Katona Tamás a történelmi emlékhelyekre kalauzolja hallgatóit, Tabajdi Csaba a magyar-magyar párbeszédéről és együttműködéséről beszél, Bakos István pedig a Magyarok Világöröksége és a civil szervezetek kapcsolatairól.

A résztvevőknek módjuk lesz a várossal, a nyári kulturális-művészeti kínálattal is megismerkedni, ellátogatnak Ópusztaszerre a felújított Feszty-körképet megtekinteni, végül a szabadterin megnézik A trubadúr.

A tegnapi megnyitó után Pomogáts Béla irodalomtörténész tartotta meg az első előadást „Kultúra nélkül?” címmel, majd Lengyel László közgazdász és Agh Attila filozófust hallgatták. Holnap reggel 9-kor ugyancsak az aulában Kapitány Ágnes és Kapitány Gábor a kultúraváltás konfliktusait elemzi, 11-kor pedig Csepeli György, majd Mártonffy Marcell előadása következik. Délután a kisebbségi magyar kultúráról kerekasztal beszélgetést vezet Kötő József (Kolozsvár).

S. E.

■ Foglar cáfolta saját halálhíreit

■ Most már tudom, milyen az, amikor valaki túléli saját halálát – jelentette ki Jaroslav Foglar cseh író, aki vasárnap a rádióból értesült saját elhunytáról. A 88 éves szerzőt fertőző betegséggel egy prágai kórházban ápolják. Foglar halálhírére a CTK hírgyűjtője költötte. A közlemény Foglar egyik titjeléről, az író rájongóit tömörítő jó egyenértékű klub met megszálal idején, majd a kommunista uralom korszakában, mégis az egyik legnépszerűbb író

maradt Csehországban. Régi kiadású könyveit kézzel kézre adva generációk olvasták ezekben az időkben is. Megcsíptem magam, hogy nem álmodom-e – ecsetelte Foglar első reakcióját saját halálhírére a CTK újságírójának, aki sietve felkereste a szerzőt, hogy személyesen kérjen bocsánatot a kínos baklövésért.